

EL PROCÉS DE SOCIALITZACIÓ DELS JOVES DE TORROELLA

*Aquest article és un petit resum de l'estudi sociològic i estadístic **Què vols ser quan siguis gran (Alguns aspectes escolars i laborals dels joves de Torroella)**, elaborat per nosaltres mateixos al llarg de l'any 1986, gràcies a la col.laboració de l'Ajuntament de Torroella de Montgrí i a una subvenció de l'INEM.*

La crisi econòmica ha agreujat un fenomen cada vegada més complex en les societats modernes: la integració dels joves en el món i en la vida adulta.

L'emancipació dels joves en la nostra societat requereix quatre condicions per completar-se: a) la independència econòmica, b) l'autoadministració dels recursos, c) l'autonomia personal, d) la constitució d'una llar pròpia. Avui aquesta transició és presentada per una gran part dels joves com un període de temps sovint massa llarg, conflictiu i de resultat incert. De fet s'ha començat a parlar de «transició» quan aquesta és conflictiva, quan la inserció professional i social dels joves esdevé un dels principals problemes socials per al nostre món.

Un dels punts importants en aquest procés és l'anomenat «fracàs escolar». Només hem de pensar en l'expressió significativa dels adolescents quan en abandonar l'escola diuen que van a «treballar», l'expressió diu molt. Demostra que el que fan a l'escola no és vertader treball, i que la vida seriosa només comença el dia que se senten alliberats d'aquesta càrrega. El treball juga un paper determinant en l'adquisició de l'estatus d'adult. És un factor previ per a la inserció social adulta a tots els nivells.

Visió general dels joves de Torroella

A partir d'una sèrie de dades estadístiques extretes manualment del recent padró municipal de 1986 on es va investigar el nivell d'instrucció, la situació laboral i on treballen, el sexe, la data de naixement i la data d'arribada al municipi de la població jove de catorze a vint-i-dos anys.

Segons aquestes dades, a Torroella resideixen 759 persones de 14 a 22 anys, distribuïdes per sexe de la següent manera: 408 nois, 54% del total, i 351 noies, el 46%.

Les dades més importants que ens ofereix el Padró sobre la situació acadèmica i laboral dels joves és la següent:

El nivell d'instrucció dels nois i noies de Torroella es pot dividir en tres grans blocs: els que no han assolit els mínims per tenir el graduat escolar, un 25%, aproximadament, els que tenen el graduat com a nivell màxim, un 44%, i els que han aconseguit el BUP-COU un 18%. Altres contingents molt menys elevats són els que han acabat la Formació Professional de 1r. grau un 7%. Els que han acabat F.P. de 2n. grau, un 4%, i els que tenen estudis mitjans i superiors.

En els percentatges dels que no han assolit el graduat i també dels que l'han assolit, s'hi amaguen tots aquells alumnes que han deixat inacabats els estudis de Formació Professional. Per les dades oferides es pot deduir que hi ha un baix nombre de persones que es poden presentar en el mercat laboral amb una titulació de F.P.

Per altra banda la situació laboral d'aquests nois i noies és la següent: el 56% estudien, el 29% treballa, el 7% està aturat i un 8% o fan la mili o són mestresses de casa.

Hi ha un total de 422 nois i noies que es dediquen a estudiar, dels quals el 51% són nois i el 49%, noies. Els quals representen un 53% de la població juvenil masculina i un 58% de la femenina. D'aquests estudiants, el 30% cursa els estudis d'EGB. Com és natural hi ha la tendència que a més edat hi hagi menys estudiants. De la població nascuda els anys 1964-65 hi ha un 23% d'estudiants; del 1966-67, un 39%; del 1968-69 un 67% i del 1970-71 un 85% i de l'any 1972 el 100%.

Els joves treballadors representen un 36% del total dels joves, un 56% dels quals són nois i un 44%, noies.

Les principals feines fetes són les següents: un 27% es dediquen a un tipus de feina no especialitzada ni qualificada, un 17% es dedica a un tipus de feina manual que necessita una certa especialització, un 13% es troben en el sector de la construcció, un 26% dels noies fan feines tipus servei o sector terciari, i el sector de la pagesia tan sols n'ocupa un 7%.

Així com els nois es dediquen a feines molt variades, per a les noies el ventall de feines és més reduït, i totes fan referència al sector terciari o de serveis: 33% són dependents, 27% són mestresses de casa, 13% són auxiliars administratives, 9% són cambreres, 7% perruqueres i el 9% fan altres oficis.

Part dels nostres joves s'han de desplaçar fora de Torroella per treballar. Així, el 84% té el seu lloc de treball a Torroella mateix i un 16% ha de marxar.

De les dades es dedueix l'existència de dos col·lectius diferenciats per l'edat d'incorporació al món laboral, i també en les condicions en que ho fan. Un és el conjunt de persones incorporades al treball als 15-16 anys després del fracàs escolar a F.P. A priori és el col·lectiu amb pitjors condicions de partida.

L'altre són les persones que als 17-18 anys, un cop han acabat els estudis de BUP-COU, i un petit percentatge de la F.P. 2, s'incorporen al món del treball. En general tenen uns millors coneixements acadèmics que els anteriors, però

no forçosament uns millors coneixements professionals, si exceptuem el petit grup de F.P. 2.

El 72% dels nostres joves són nascuts a Torroella mateix, per un 14% a la resta de Catalunya, i un 12% nascuts a la resta de l'estat. D'aquests darrers només el 36% està estudiant, mentre que dels torroellencs la proporció és del 59%. On es pot notar un cert grau de discriminació envers certs sectors de gent vinguda de fora de Catalunya.

Respecte als joves immigrants s'ha vist que, comparativament, hi ha més treballadors, menys estudiants, més mestresses de casa i més aturats.

Història escolar dels darrers 4 anys

A partir de dades extretes dels diferents centres docents on hi ha estudiants de Torroella, s'ha fet un estudi estadístic del fracàs escolar. S'han tingut en compte els centres on estudiaven i se n'ha fet un seguiment dels darrers quatre anys a cada centre. Es va mirar què s'hi estudiava, les qualificacions dels alumnes, les assignatures, el sexe, les característiques de l'alumnat, la procedència dels alumnes a les escoles de Torroella, el grau d'abandonament dels estudis...

Algunes dades interessants respecte al fracàs escolar dels nois i noies que estudien 8è d'EGB en els col·legis de Torroella han estat les següents:

La dada més important és que més de la meitat de l'alumnat (un 53%) de nens/nenes no aproven al juny, és a dir, no han seguit regularment la programació del curs establerta pels centres docents.

El setembre aquest 53% (273 alumnes) d'alumnes suspesos el juny es converteix en un 31% (159 alumnes) que són els que ja queden com a definitius. A partir d'aquí es fa la barrera entre aquells que poden optar entre F.P. i B.U.P., i aquells que obligatòriament han de fer F.P. ...o no fer res.

Aquesta xifra està per sota de la que es dona per a la resta de l'estat, que se situa pel voltant del 40% i també dels pobles d'un pes específic semblant de la comarca del Baix Empordà. Però, per Torroella en 4 anys representa un volum de 159 persones. Tenint en compte que als dos col·legis de Torroella hi ha un 33% de persones que no viuen a Torroella, es pot calcular que el certificat ha afectat aquests 4 anys uns 100 alumnes de Torroella.

Les altres notes són les següents: - Suficient, un 6%; - Bé, un 16%; - Notable, un 19%; - Excel·lent, un 6%; - Aproven al setembre, un 22%; - Suspenen al setembre, un 31%.

Dels que han d'anar a setembre el 65% són nens i el 35% nenes, gairebé el doble de nens que de nenes. I dels nens que van a Setembre, el 63% s'ha de quedar amb el certificat perquè no aprova els exàmens de setembre, per tan sols un 38% de nens que aconseguixen aprovar.

El 52% de les nenes que s'examinen al setembre no assoleix el Graduat i un 48% aprova.

La proporció de nens/nenes que aproven al setembre és de 59% de nens i 41% de nenes. I entre els que queden «penjats» al setembre, o s'han de conformar amb el certificat d'estudis, un 69% són nens i un 31%, nenes.

S'observa una certa igualtat en el capdamunt de les notes (Excel·lent). En les notes aprovades altes hi ha una diferència de gairebé el doble a favor de les nenes. I en canvi en les notes més negatives es produeix el desnivell a favor dels nens, gairebé el doble de nens que de nenes que tenen males notes.

Les noies semblen més familiaritzades que no pas els nois amb la formació cultural i amb una actitud d'agradar-los els estudis per ells mateixos. És un fet que les noies obtenen més fàcilment el graduat, i tenen una major tendència a fer BUP.

Les pèrdues més importants d'estudiants tenen lloc en els següents esglaons després de l'EGB. En passar de 1r nivell de F.P. a 2n nivell, i de 1r de BUP a 2n, així com de COU a la Universitat.

Hi ha un alt nivell de fracàs a F.P., resulta difícil passar de 1r curs i també de 2n, sobretot per als qui a l'EGB únicament han obtingut el certificat d'escolaritat. Així doncs, es té un col·lectiu important que pel seu baix nivell a EGB es veu abocat al fracàs a la F.P., la qual cosa defineix un grup humà amb un baix nivell acadèmic i una manca de professionalització laboral.

La funció d'estratificació social que exerceix l'escola queda reflectida si comparem la situació de F.P. amb el conjunt d'alumnes que segueix els estudis de BUP, aquí l'abandó dels estudis és d'un 14%, quasi tots a 1r curs, mentre que a F.P. és d'un 61%.

Què opinen els mestres

S'ha intentat agafar tant el vessant quantitatiu com el qualitatiu en forma d'entrevistes en profunditat a sis mestres representants de cadascuna de les escoles on van nois/noies de Torroella a estudiar, com són el Col·legi Guillem de Montgrí, el Sant Miquel, l'Institut de Batxillerat i el de F.P. de Palafrugell, i el de F.P. de la Bisbal. Es varen contrastar diferents opinions sobre el tema del fracàs escolar i la seva vivència en l'escola, així com d'altres problemes com ara el tronc comú, la F.P. com a sortida professional...

En general, els mestres i professors accepten l'existència d'una problemàtica escolar en el no assoliment per part d'un col·lectiu important dels coneixements impartits. S'han considerat com a possibles causes d'aquest «fracàs escolar» les causes socials i familiars, les acadèmiques i de programacions, i les personals-individuals de cada alumne.

En alguns casos, els Instituts es consideren gairebé com una guarderia, més que un centre de formació cultural i professional. A F.P. es retreu sobretot el fet que s'hi pugui entrar només amb el certificat escolar cosa que provoca que aquests alumnes tampoc s'adaptin a l'escola, hi hagi un alt fracàs i abandó d'estudis al 1r curs i es doni un desprestigi, que no correspon a la realitat de la F.P. En molts casos tant el BUP com la F.P. no són més que una situació transitòria de l'acabament de l'EGB fins a l'hora de treballar. S'ha notat també una tendència que les noies es dediquin més a estudiar BUP que els nois, i que aquests vagin més a F.P. Altres grans temes debatuts han estat la polèmica entre ensenyament pràctic i teòric, la pròpia naturalesa dels alumnes, la no adequació de les especialitats a la demanda de llocs de treball i les peculiaritats dels professors.

1. El fracàs escolar

«Hi ha una relació de nivell cultural i econòmic dels pares (baix nivell econòmic-cultural) hi ha una relació amb la immigració. Que tampoc és del tot així, perquè hi ha nens de famílies modestes i immigrants que són els primers de la classe. No és una relació total, però sí que hi ha una mena de relació».

Una altra causa important fruit de l'ambient social és la negra perspectiva de treball que es viu en l'ambient.

«La causa principal és el fet que el nano no tindrà cap lloc de treball, això fa que el nano no estigui motivat per fer res. I si, a això, hi sumem que ni el BUP ni la F.P. responen a les seves inquietuds, perquè per un costat a un noi que més o menys no li agrada estudiar però l'encaminen cap a la F.P. s'estavellarà contra una paret, perquè la F.P. és tan complicada, tan difícil en continguts i en tot com el BUP».

«Una causa de fracàs escolar: els nens no treballen prou. Per què? no ho sé, però el nen no va suficientment engrescat a l'escola, i pot ser que també els mestres no estem prou preparats per saber engrescar els nens bé».

«Que és producte de la massificació escolar, jo no hi crec. Abans i ara estudien tots fins a l'edat que és obligatòria. Abans n'hi havia molts que feien BUP i

d'altres, ensenyança primària. Al final l'haurem de treure, aquesta idea de fracàs».

Entre les causes acadèmiques destaquen: els programes que posen des de dalt, l'excessiva massificació de les classes i la manca de criteris clars d'avaluació.

«Primer, els continguts, els programes que posen des de dalt i segon l'excessiva massificació de les classes».

«Aquells nens que es perden, que no segueixen el fil de la classe, si hi haguessin menys nens a classe segur que alguns es salvarien».

La família hi juga un paper important en dos aspectes. En primer lloc perquè l'ambient familiar influeix en l'estat anímic de l'alumne:

«La situació dels pares considero que també influeix. I ho veiem en casos concrets. Quan són nens amb pares separats o una situació irregular, quan el nen suporta tensions entre els pares a casa seva, és molt fàcil que fracassi a l'escola».

«Crec que l'ambient familiar en què es mouen aquests nanos és molt important. L'alt nivell de vida d'alguns d'aquests fa que no tinguin gaire motivació, els preocupa més la moto que no treure's el graduat».

2. La problemàtica del BUP

Hi ha diverses classes d'alumnes i sobretot hi ha una consciència de manca de feina, això porta a actituds diferents de les considerades tradicionals.

«Si que es pot considerar com una situació transitòria fins que troben algun treball. Com a obligatori només ho senten uns quants que volen abandonar i que a casa seva estan molt fixats que continuïn, i penso que és una ínfima minoria. En general hi ha entre els que fracassen els que els agrada l'ambient, que els agrada estar per aquí, i d'altres que fracassen que no saben què fer, igual no saben si repetir».

«De pas, i cap on?, doncs uns quants per anar a treballar amb uns coneixements del que sigui i d'altres que tenen molt clar que volen anar a la Universitat. No sé si es plantegen massa el futur. Ells viuen molt el moment. El moment és ara. Els anys no tenen el mateix valor que per a una persona adulta».

«Molt més que fer el batxillerat el que fan és anar fent cursos, van aprenent coses, n'hi ha que fan 1r, repeteixen 1r, fan 2n abandonen a 2n... A vegades penses, veus no han acabat el batxillerat, i no els ha valgut la pensa estudiar, i a vegades penses han estat tres anys aquí i han anat aprenent coses i surten molt millor per anar pel món que si sortissin als 14 anys de l'escola i no estudiessin més».

«Una de les causes del fracàs, doncs, jo penso és que no tothom és igual i el BUP és una cosa que figura que la gent ha de tenir una determinada capacitat intel·lectual, curiositat, etc. Existeix a Torroella el coixí social suficient perquè el

fracàs escolar no es converteixi en atur crònic com passa a altres indrets, la situació familiar i la diversificat productiva donen sortida a aquells nois i noies que no acaben el cicle bàsic d'educació».

A F.P. la situació és diversa segons el nivell que s'hagi arribat, però es dona el cas que si es troba una feina es deixa d'estudiar, la qual cosa vol dir que no es valora massa la F.P. com el lloc per formar-se professionalment, sinó més aviat el lloc de pas obligat, mentre surt alguna cosa.

En el cas de Torroella es veu com el fracàs tant a EGB, F.P. o BUP no provoca massa desordre social, sinó ben al contrari, permet col·locar cada grup segons la divisió social del treball existent: uns a les mil i una feina sense especialitzar que encara hi ha, uns altres en les feines comercials o de cara al turisme, més especialitzades.

A BUP les diferències entre nois i noies són força considerable:

«Ui! sí, hi ha més noies que nois. Potser dues terceres parts més de noies. Potser encara els nois tenen la tendència a fer coses de pràctiques de taller... i les noies... no sé».

«El futur d'aquests nois i noies aquí Torroella no el veig massa negre. És un poble que té futur, hi ha agricultura, indústria, serveis, que hi ha treball per a tothom, el problema està en saber-lo trobar i aconseguir».

«Molts pares volen que els seus fills facin BUP, perquè com que ells no han pogut estudiar, volen que els seus fills estudiïn, però a vegades no s'adonen que no estan massa ben preparats, en comptes de ser el millor pels seus fills potser és el pitjor, perquè el nano ni ho vol fer ni en té ganes, ni està preparat».

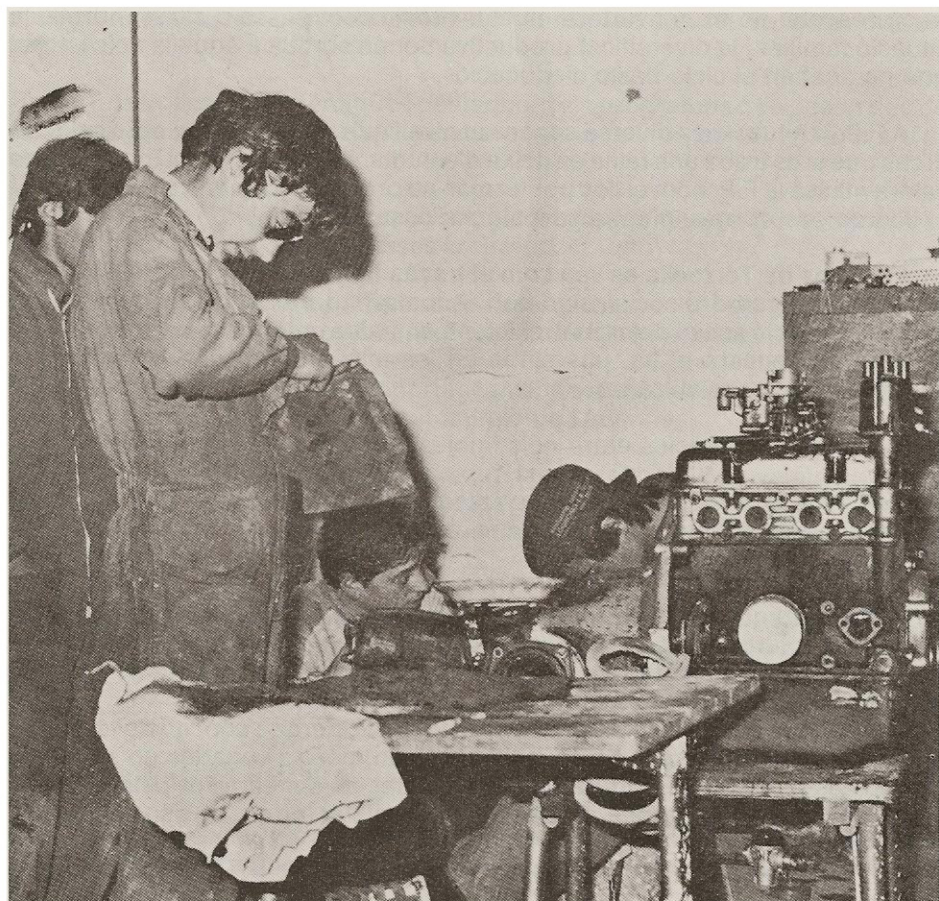
3. La problemàtica de l'F.P.

A F.P. i a BUP es fa èmfasi en unes causes diferenciades, que cal tractar a part, per a F.P. la causa principal és que reben «el rebuig» d'EGB, aquest seria l'origen dels mals:

«Una solució molt clara és que el nen no ha d'accedir a ensenyament mitjà sense l'obtenció del Graduat. Perquè seria l'única manera de resoldre aquest problema. Per què no s'ha fet? Crec que és més una postura política que real».

«Podria ser més pràctic. Però per mi té una lògica el que hi hagi totes aquestes assignatures humanístiques o de cultura a F.P. La lògica és la següent: en principi sembla que l'alumne que va a F.P. hauria de ser per anar a Formació Professional i, en sortir-ne, trobar un lloc de treball. Aquesta seria la idea primària de la F.P., per desgràcia no és així».

Aquests nanos de 8è en comptes d'anar a una escola professional a estudiar més llibres que no pas a BUP, els faria falta una escola on aquests poguessin practicar fins el 80% del temps de treball i que tinguessin un 20% de teoria, que podria ser el més fonamental d'escriure i càlcul i altres».

«La F.P. ha de pretendre la formació de tècnica, però al mateix temps donar una formació i una educació i un sentit crític. No maquinetes sinó persones. Seria la base de la F.P. Que quan surtin d'aquí sàpiguen amb què es troben. Saber ser crítics davant una situació, i que vegin altres coses a més del taller, com coses culturals».

«Hi ha una diversitat. Una gent que té un interès de fer un ofici, trien una especialitat si la troben. Un altre grup vénen aquí a arribar als 16 anys, per poder accedir al món del treball. Hi ha un altre grup de gent que ve aquí que el guardis».

«Que ens considerem una guarderia és gairebé inevitable. I tot és conseqüència del mateix. Un alumne acaba la bàsica, a 7è. curs, no té 16 anys i no pot anar a treballar, doncs els seus pares el que volen és que vagi a FP. I aquest alumne, és lògic, no té ganes d'estudiar, ve aquí a passar el temps. I en aquest aspecte la FP està fent de guarderia».

Què pensen i què fan els nostres estudiants

Es va passar un qüestionari-enquesta a tots els alumnes de Torroella per donar compte de les expectatives dels actuals alumnes en el moment d'haver de decidir el seu futur, així com per saber quina és la seva situació actual. En el

qüestionari se'ls preguntava des de dades de composició familiar, llengua utilitzada, relació amb la família, opinió política, ocupació del temps lliure, per què estudien, vivència de l'escola, aspiracions i perspectives de futur...

L'enquesta procura situar els alumnes en tres dimensions: la socio-familiar, la pròpia de l'enquestat en diversos camps i, finalment, l'estrictament acadèmica.

En tots els casos es dona una utilització del català superior al 80%. Ara bé, hi ha una certa diferència entre la utilització a casa, 82%, amb els amics, 89%, a l'escola, 84%, i al carrer, 89%. Aquesta diferència pot significar una certa integració dels castellanoparlants en la vida social, si bé a casa es continua parlant la llengua pròpia d'origen.

Gairebé un 60% dels estudiants enquestats creuen que trobaran feina abans de 3 mesos, per contra un 10% creu que tardarà més d'un any i un 30% no respon.

Un 14% encara no sap el que voldria fer, un 14% li agradaria fer oficis de tipus manuals, un 28% voldria fer una carrera universitària.

És interessant comparar les aspiracions professionals dels estudiants que fan BUP-COU i F.P. Oficis manuals: F.P. 33% i BUP 3%; carrera universitària: F.P. 1%, BUP 33%; secretariat: F.P. 16%, BUP 2%.

Una vegada més es poden veure dos mons d'interessos i aspiracions i llocs en la vida diferents.

La relació dels joves estudiants amb el treball és la següent: gairebé un 41% no treballen, un 37% ho fan a la temporada estiuenca, un 22% combina estudi i treball. Per sexes és més elevat el nombre de nois que treballen. El 58% dels alumnes de pares amb estudis secundaris i superiors no treballa, mentre que només el 29% dels fills de pares sense estudis o primaris no treballa. Una altra dada important és que quasi els 2/3 dels alumnes de 8è curs treballen, o sigui que ho fan per sota d'una edat legal, cosa molt corrent en poblacions turístiques. El 18% dels estudiants de F.P. no treballen, en canvi a BUP són un 54% els que no treballen.

Les causes per les quals estan estudiant són les següents: un 50% per tenir una formació cultural; un 27% perquè així trobaran una feina millor; un 13% perquè els agrada i un 3% perquè no sap què fer.

Només un 17% dels estudiants entrevistats no ha anat mai a classes particulars. La gran majoria dels alumnes o dels pares dels alumnes consideren necessari que l'activitat acadèmica es trobi «reforçada» per les classes particulars.

Quant al temps lliure, «estar amb els amics» és l'activitat de més preferència. Altres activitats també freqüents són l'esport, escoltar la ràdio i mirar la T.V. S'evidencien diferències de «hobbies» entre nois i noies. En els nois predominen els esports, festejar, els treballs manuals i estar en el pubs i bars. En canvi les activitats més freqüents de les noies són: la lectura, les excursions, estudiar i escoltar la ràdio.

A l'hora de parlar de política el 41% es va abstenir de contestar la pregunta, i dels que contestaren un 50% es decantà cap a posicions de centre (una mica per comoditat i per manca d'informació al respecte), un 30% cap a posicions d'esquerreres i un 20% cap a posicions de dretes.

Hi ha un 39% de persones que no estan a cap associació. El 62% dels associats ho estan en una entitat esportiva. Les noies estan menys associades que els nois.

Pel que respecte a l'opinió sobre l'escola, es pot dir que la gran majoria dels alumnes situen els seus interessos vitals fora del marc de l'escola: es considera l'escola com un pas obligat necessari per obtenir cultura i accedir al mercat de treball, però més aviat feixuc en si mateix. L'al·licient més important per anar a l'escola són els amics, i més aviat es té una certa visió negativa dels professors, i se sent un cert avorriment intermitent en algunes classes.

Només un 11% afirma no avorrir-se a l'escola. Per altra part, en l'altre extrem, un 4% afirma avorrir-se molt o sempre.

L'escola els ha resultat positiva perquè hi han après coses en un 72%, positiva per altres raons en un 15%, un 8% només a mitges, i per a un 5% ha estat una experiència totalment negativa.

Qui vol feina

Si bé fins ara hem tractat el tema escolar, el treball dels joves és un altre tema important. Aquells que no segueixen els estudis troben feines més o menys precàries, però que els permeten una mínima integració, la qual cosa fa que no es dramatitzi la situació. Partint de la hipòtesi que a Torroella, fruit de la temporada turística, era molt probable que es donés un atur estacional, es varen examinar les dades de l'INEM de la Bisbal. Una primera vegada, la primera quinzena de juny, i una segona vegada, durant la primera quinzena de novembre (principi i final de la temporada d'estiu).

L'atur a Torroella oscil·la segons l'època de l'any entre un 6% i un 16% sobre la població activa. Pel que respecte al grup de joves de 16 a 25 anys, oscil·lava entre el 19% i el 39% del total d'aturats. Sembla com si el mercat de treball es trobés aturat i a les generacions joves només els quedés la solució de la feina de temporada. Una altra qüestió interessant fou que al juny hi havia més homes apuntats (60%) i al setembre menys (45%) donant a entendre que les dones participen més de les feines d'estiu. Les professions amb un major nombre d'aturats al novembre foren la de dependent, 20%, peó, 15%, cambrer, 11%, dones de neteja, 11%.

El grup jove de 16-25 anys passa de tenir 24 aturats inscrits el mes de juny a tenir-ne 115 el mes de novembre. Què passaria si a Torroella hi hagués 115 joves realment aturats, sense mitjans de subsistència i que pressionessin les institucions i el mercat de treball? Potser la cosa important és pensar que per les feines de temporada s'utilitza un personal com estudiants o mestresses de casa, que no estan plenament incorporats al mercat de treball, però que aprofiten les possibilitats de l'estiu i les prestacions que se'n deriven.

Un altre factor és el grau d'economia submergida (treball sense contracte i sense seguretat social) que s'ha desenvolupat sota diverses formes a partir de la crisi econòmica. Hi pot haver també persones que hagin adoptat la fórmula de 6 mesos de treball i 3 rebent les prestacions de l'INEM com un «modus vivendi».

Potser la clau de la qüestió no ens la dona l'atur nominal sinó els canvis en les condicions laborals: creixent precarietat de la feina, treball eventual, economia submergida, dificultat d'assentar-se definitivament en la professió,...

Com veuen la situació els empresaris?

A partir d'una sèrie d'entrevistes a empresaris torroellencs, als quals es demanà l'opinió per veure l'altre costat de l'atur, la situació de la formació professional, la qualificació dels joves, el futur dels joves, els problemes dels empresaris, les solucions a l'atur... Aquests empresaris torroellencs van constatar que no utilitzen l'INEM com una forma de trobar els seus treballadors, sinó que busquen el personal per altres vies. Valoren sobretot la pràctica i l'experiència per damunt dels estudis, amb possibilitats de formació dins la mateixa empresa. En general no mantenen cap canal de relació amb la Formació Professional, encara que pensen que seria molt positiu que hi hagués una major relació empresari-Formació Professional.

Les bonificacions que dona l'INEM per contractar joves els serveixen més per reduir els costos de l'empresa que per ensenyar realment un ofici. En parlar de l'atur neguen que a Torroella es pugui donar una situació d'atur. «Qui vol treballar, troba treball, segur», afirmen. L'atur nominal, no real, és una conseqüència de la possibilitat de cobrar el subsidi. Com a solució ells en presentarien algunes, com ara, l'acomiadament lliure, que no es vagi sempre contra l'empresa com si ella en fos la culpable, un control i reciclatge dels aturats,... En general veuen amb un moderat optimisme el futur dels nostres joves.

La contractació de treballadors es fa a partir dels propis treballadors de l'empresa, donant veus, repartint cartells o posant anuncis a la ràdio o al diari.

«A les persones que ens vénen les entrevistem una per una i a partir d'aquí és quan agafem la gent. Els de l'INEM a nosaltres no ens han donat mai resultat, no tots tampoc, però sí un 90%. El que està a l'atur i vol treballar, busca i, normalment, troba treball, el que es queda sempre a l'INEM és aquell que normalment és bastant fresc, per dir-ho d'alguna manera, gent que no ens ha donat resultat».

La idea que predomina és la pràctica, l'experiència dels treballadors, per damunt d'altres consideracions. Les ganes de treballar i la vocació també són criteris considerats importants. Els estudis es valoren molt en funció de la feina a realitzar «saber números», idiomes, els estudis concrets d'hostaleria, etc.

La crítica als estudis de Formació Professional és general en tots els entrevistats. No els serveix com a font per renovar les plantilles. També és criticada la tendència a fer estudiar els fills, a fer carrera: «Perquè jo crec que hi haurà

molts estudis, molts advocats, aparelladors, arquitectes i gent amb carrera, però el que ens farà falta serà gent que sàpiga fer una feina».

«Considero que els estudis de Formació Professional estan malament, la F.P. hauria de ser el que diu la paraula, una formació professional, que els hauria d'ensenyar més un ofici, i no tant de números i tant estudiar, seria més interessant per formar aquesta joventut que donessin el màxim de facilitats a les empreses i que els ensenyessin a la mateixa empresa».

«La F.P. crec que no està ben considerada, però per culpa de l'educació. I parlo de l'educació dels mateixos alumnes i els mateixos pares. Els pares no estan educats, els pares tenen la gran mania, l'han tingut tota la vida i la continuen tenint, que els fills el que han de fer és estudiar i fer carrera. I estudiar i fer carrera, a vegades, o la majoria de les vegades, no és cap solució».

«La F.P. juntament amb els empresaris es podrien lligar moltes coses, i en aquest moment no les veig lligades».

«La Formació Professional jo trobo imprescindible que hi sigui. El que no sé és si en aquest país s'ha enfocat bé. En aquest país el més dolent és que ve la culpa dels pares i del sistema educatiu que ha fet donar la impressió que el que és burro ha d'anar a fer Formació Professional. Això per mi és un error».

Què en diuen els joves?

S'ha volgut obtenir l'opinió viva dels joves, les seves vivències en el treball, en l'atur i en els estudis. Quina problemàtica els comportava cada cas amb la família, què en pensaven de diferents temes que els afectaven molt directament. Es va agafar un total de 15 joves entre els 16 i els 23 anys, vuit nois i set noies, cadascun d'ells escollit per la seva situació model en l'atur, en el treball, ja sigui marginal o fix, en els estudis, tant de F.P., de BUP com universitaris.

S'ha constatat que la forma d'introduir-se en el món del treball han estat les feines de temporada turística i de la collita de pomes. El concepte de treball no està massa ben desenvolupat. Normalment es considera el treball com una font de diners per obtenir la independència de la família i poder «fer coses». Qui està aturat és per períodes curts i motivats per un desànim i crisis personals en què influeix també la dificultat de trobar un treball que agradi, cosa que els ha comportat un augment de l'abúlia, un malestar amb la família i problemes econòmics. En els casos de situació d'atur es busquen sortides personals que encobreixen la situació d'atur. El concepte d'atur és vist en dos concepcions diferents, hi ha qui creu que realment és un problema social profund, que no hi ha prou feina per a tothom, però per un altre sector, era el concepte que el que passa és que la gent realment no té ganes de treballar.

En la majoria dels casos s'ha vist el món adult i el jove com dos espais molt diferenciats, cadascú amb les seves «històries», fent la seva vida en el marc d'una mateixa llar. Per altra part, les noies se senten discriminades en vers els nois, sobretot en el sentit que tenen un major control per part dels pares a l'hora de voler fer les seves coses.

1. Relació amb la família

«La relació amb la família la definiria com a molt difícil. Difícil perquè ells no et volen entendre. No et saben escoltar».

«La relació amb la família, malament. Mai de la vida els ha explicat cap problema, ni ells han intentat demanar-m'ho».

«Per mi en tenen més la culpa els meus pares. Tenen una manera de pensar més conservadora, més conformista, tant des del punt de vista religiós, moral, biològic,... tots vull dir...»

«Sempre hi ha un canvi, quan he canviat jo, o sigui, quan he entrat en l'etapa de la pubertat, per dir-ho d'alguna manera, de l'adolescència. He canviat jo i també ha canviat la relació amb la meua família».

«Aquesta relació a vegades s'ha accentuat més, perquè tu et vas emancipant, independitzant, i la família representa uns valors morals... i tot això».

«Quan volies començar a sortir i no et deixaven, que havies d'arribar aviat a casa, que eres mal vista per tothom, que les veïnes xerraven i tothom xerrava, i la meua mare em deia que havia d'arribar aviat perquè tothom se n'enterava. I no em deixaven sortir els dissabtes i diumenges perquè deien que havia d'estudiar».

«Quan era més petita com de problemes no en tenia els explicava tot el que em passava, el que feia a col·legi i així. Vaig començar a tenir problemes als 15 anys».

«Pels fets a casa només hi vinc a dormir i a menjar, la veritat és aquesta».

2. Estudis

«Un cop ets a F.P. et perds molt, ets molt lliure, ets fora de casa, no veus mai a casa teua, i fas molt la teua vida. Com que tampoc sabia exactament perquè estudiava, ni perquè volia estudiar, ni què carai hi feia allà. Doncs llavors feia el que feia tothom, anar a passar l'estona, perquè és el que hi anàvem a fer».

«El 8è no el vaig acabar perquè no em va donar la gana estudiar. Perquè no ho veia clar, a més estava amb una gent que ningú fotia res i...»

«He fet l'EGB amb el graduat escolar i un notable. He fet 1r grau d'F.P. i ara faré 4t. La veritat és que tinc força interès pels estudis que estic fent. La meua història escolar ha estat sempre bastant bona. Vaig escollir els estudis d'electricitat perquè de petit ja m'agradava això».

«Vaig plegar d'estudiar perquè em vaig cremar, no m'agradava. Al COU apretaven molt tenies que aprovar-ho tot, era un curs molt selectiu, i em vaig encallar».

«Vaig estudiar fins 2on de BUP, hauria de repetir però al trobar feina vaig plegar d'estudiar i a treballar de seguida».

3. Treball

«Crec que el 90% de la gent que treballa és per les peles. A part que hi ha feines que realitzen més que d'altres, en les que t'hi pots sentir més a gust».

«Perquè treballant almenys no he hagut d'anar els caps de setmana darrera el meu pare i dir-li "escolta m'has de donar peles perquè vull sortir", no ho sé, així he pogut ser més autosuficient i he pogut fer més coses que m'han interessat».

«A treballar vaig començar als 14 anys i vaig treballar més que res per no avorrir-me als estius. A casa em van dir que busqués alguna feina així no m'avorriria tant i al mateix temps faria algun calé».

«Vaig començar a treballar perquè vaig veure que perdia el temps estudiant, i que era millor treballar, i a mi això d'estudiar no m'agradava massa».

«Un cop vaig plegar de COU vaig estar dos o tres mesos sense fer res. Aquests tres mesos passava el temps dormint, anant "por ai", a fer volts, llegir llibres... El fet d'estar aturat em va perjudicar pel fet de no disposar de recursos econòmics. La família em deia que no volien «vagos» a la casa, que es tenia de treballar. S'ho agafaren malament, sempre m'estaven al cim, el normal. El normal en aquests casos és que la família t'estigui a sobre i et diguin contínuament que ets un «vago», un bohemí, un desgraciat... El que possiblement passa a tothom...»

«Aquest any, que no feia res, que vaig plegar d'estudiar, a casa em deien, que perquè no fas res, que mou-te, que ajuda'm una mica, ajuda a la mare a casa, i res, es queixaven sempre. Per ells mai faig res... es veu que al veure'm allà casa «assentada» o estirada al sofà no li feia gaire gràcia. Aquest hivern, és que tampoc em vaig moure, gens ni mica, per trobar feina. Es que no sé, no em venia bé,... i no vaig fer res».

«Ara he fet la temporada d'estiu, 3 mesos i mig, ara s'ha acabat la feina aquesta i ara ajudaré al meu pare a l'hivern, normalment cada any faig el mateix».

«Actualment estic fent temporada al camp de jornalier, estic collint pomes... faig aquesta feina perquè és l'única cosa que he trobat, o això o...»

«Abans d'aconseguir aquesta feina he buscat a molts de llocs i tothom em deia que no necessitaven a ningú. Però en aquest taller, com el meu pare és amic de l'amo, li va dir que a l'estiu normalment sempre es necessita alguna persona, i li va dir que ja hi podia anar. Em va contractar per 3 mesos.

«La manera de trobar les feines, bé, normalment sempre m'han vingut a buscar, m'ho han dit, m'han fet saber que allà busquen o necessiten un noi per anar a treballar».

«Aquestes feines les vaig trobar preguntant a tothom, sinó la feina no et ve. Deia a tothom que buscava feina».

«... A més és que els aturats viuen molt bé, cobrar sense fer res, almenys per la gent de la meua edat i així és un «xollo»».

«Com que els que treballen mitja temporada guanyen la tira de peles, hi ha gent que treballa mig any, i després s'apunta tres mesos a l'atur. Hi ha gent que mira això»

«Crec que si t'esforces una mica a buscar feina, se'n pot trobar».

«L'atur crec que és el primer problema del país».

Pere Guanter i Josep Masó